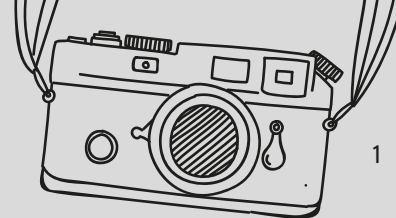

FOTOGRAFICKÝ BRAINSTORMING

popisy fotografií

Doris Grozdanovičová

pametnaroda.cz/cs/grozdanovicova-doris-1926

Doris Grozdanovičová, za svobodna Schimmerlingová, se narodila 7. dubna 1926 v Jihlavě. Vyrůstala v židovské nenáboženské rodině spolu se starším bratrem Hanušem. Otec pracoval jako úředník v bance, později v pojišťovně, matka byla v domácnosti. Začátkem 30. let se rodina přestěhovala do Brna. Doris zde navštěvovala obecnou školu, poté klasické gymnázium, odkud byla kvůli židovskému původu vyloučena. Další rok pokračovala na židovském gymnáziu v Brně až do jeho zrušení v roce 1941. Dne 28. ledna 1942 odjela spolu s rodiči a bratrem do ghetta v Terezíně. Pracovala v zemědělství, později se starala o stádo ovcí. Maminka v Terezíně zemřela, bratr s otcem byli v říjnu 1944 deportováni do Osvětimi. Doris zůstala v Terezíně sama až do osvobození, kdy jí četník Josef Urban nabídl, že se jí ujme. Odjela k jeho rodině do Kostelce nad Orlicí. Zde ji v létě 1945 vyhledal bratr, který přežil válku, zatímco otec zahynul. Doris se vrátila s bratrem do Brna, doplnila si maturitu a v letech 1946–1950 studovala angličtinu a filozofii na Masarykově univerzitě v Brně. Po ukončení studia pracovala rok na ministerstvu zahraničních věcí, poté nastoupila jako redaktorka v nakladatelství Československý spisovatel, kde zůstala až do odchodu do penze v roce 1985. Doris Grozdanovičová je rozvedená, vychovala jednoho syna. Často jezdí na besedy se studenty do škol v Česku i do zahraničí, pravidelně přednáší také v Terezíně. Je aktivní členkou Tereziánské iniciativy a rediguje časopis, který sdružení vydává. Zemřela 21. srpna 2019 (při cestě z Terezína, kde dopoledne přednášela, domů do Střešovic).

Miluška Havlůjová

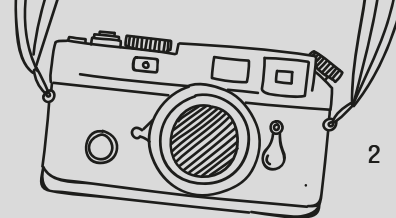
pametnaroda.cz/cs/havlujova-miluska-1929

Miluška Havlůjová se narodila 13. května roku 1929 v Dušníkách u Prahy. Rodiče, Jaroslav a Emílie Pomplovi, se aktivně účastnili protinacistického odboje v okolí Rožmitálu. Po únorovém komunistickém puči byla rodině zkonfiskována pila ve Voltuši a otec byl na rok uvězněn. Miluška Havlůjová se snažila očistit jméno svého otce, ale v květnu roku 1953 byla sama zatčena a odsouzena na 5 let za pokus o pobuřování proti republice a vyzvědačství, přestože měla malého, jedenapůlročního syna (otec byl zároveň podruhé odsouzen na 10 let). Po necelých dvou letech se Miluška Havlůjová dostala na svobodu při tzv. akci „M“, když v roce 1955 prezident Zápotocký udělil milost matkám s malými dětmi. Hned po propuštění si zlomila nohu, a protože si z vězení přinesla tuberkulózní bacil, vznikl v ráně zánět kostní dřeně. Po 7 měsících náročné léčby se musela vyplatit z peněžitého trestu 5000 Kčs. Ještě o holích tedy nastoupila do Restaurací a jídelen jako účetní. Po revoluci v roce 1989 se Miluška Havlůjová aktivně zapojila do politiky a vstoupila do Občanského fóra. V roce 1992 se stala starostkou Rudné, ve funkci zůstala až do roku 1998. Narušený vztah matky a syna se již nikdy nepodařilo zcela napravit.

FOTOGRAFICKÝ BRAINSTORMING

popisy fotografií

Libuše Fajkošová

pametnaroda.cz/cs/fajkosova-libuse-1925

Paní Libuše Fajkošová se narodila 6. srpna 1925 v Těšicích u Nezamyslic na Hané v rodině ruského legionáře. Po maturitě na reálce v Prostějově studovala na pedagogické fakultě a nastoupila jako učitelka základní školy na Českolipsku. V roce 1948 se vdala za Josefa Fajkoše, bývalého příslušníka československé jednotky v Anglii, kam dezertoval po nucené službě ve wehrmachtu. Přestěhovala se s manželem na rodinný statek Fajkošů do Žermanic u Horních Bludovic na Frýdecko-Místecku. Tchán paní Fajkošové byl v roce 1948 jako kulak obviněn z protistátní činnosti, byl vězněn v Mírově a Šumperku. V době jeho věznění se o rodinný statek starala paní Fajkošová s manželem. Josef Fajkoš byl jako příslušník západní armády v Anglii prohlášen za nepřítele státu a v roce 1951 byla rodina Fajkošova vystěhována ze statku. Práci našli na státním statku v Hukvaldech a tam prožili sedm let. Rodinný statek byl zbourán při stavbě hráze Žermanické přehrady. Rodiče Josefa Fajkoše byli vystěhováni do obce Lučina, kam se později přistěhovala i paní Libuše s manželem. Paní Fajkošová pracovala jako učitelka v Lučině, později v Lipině a nakonec ve Frýdku-Místku. Josef Fajkoš pracoval na státním statku, později jako řidič. Panu Fajkošovi se na konci života podařilo dosáhnout restituce rodinného majetku i rehabilitace sebe i otce.

Luboš Jednorozec

pametnaroda.cz/cs/jednorozec-lubos-1925

Luboš Jednorozec se narodil 17. dubna 1925 v Praze-Břevnově. Jeho rodiče měli kožedělnou dílnu. Komunisté jim ji v roce 1948 zabavili, poté, co se Lubošův bratr podílel na organizaci studentského pochodu na Hrad a následně emigroval do Rakouska. Otec doma často pořádal posezení pro své sokolské přátele. Jednoho dne se u Jednorozců sešli čtyři údajní převaděči. Později se ukázalo, že dva z nich byli agenti StB. Tato skupina měla převést přes hranice Růženu Švestkovou, známou Antonína Jednorozce. Luboše i jeho otce zatkli v březnu 1950. Luboš se dopustil trestného činu tím, že nesplnil svou občanskou povinnost a známou neudal. Komunistický soud mu za to vyměřil 10 let kriminálu, otce, který se psychicky zhroutil, propustili. Luboš se rozhodl, že za každou cenu z věznic uteče. Na svou příležitost nečekal dlouho, naskytla se v červnu roku 1951 v jáchymovském dole Svornost. Po devíti měsících na útěku byl při pokusu o ilegální přechod hranic i se snoubenkou dopaden. Byl odsouzen celkem na 28 let kriminálu. Propuštěn byl na amnestii roku 1960. Oženil se a v roce 1964 se znovu pokoušel se ženou emigrovat na Západ. Ani tento pokus se nezdařil. Z Jugoslávie byli vyhoštěni a v Praze je čekal soud. Luboš byl jako organizátor odsouzen na dva a půl roku nepodmíněně. Propuštěn byl v roce 1967. Během pražského jara 1968 Luboš viděl poslední příležitost k emigraci. Na fiktivní oznámení o smrti bratra dostal zpátky pas a ihned odjel s rodinou do Vídně. Tam na ně čekal bratr Ivan. Společně poté odjeli do USA, kde žijí dodnes. Luboš se po revoluci v roce 1989 ještě do Čech vrátil, ale po automobilové nehodě přišel o nohu. Žil ve Fountain Valley nedaleko San Franciska. Luboš Jednorozec zemřel 6. listopadu 2016 ve věku 91 let.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

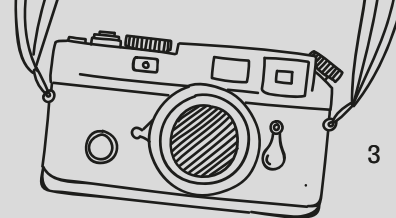
MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

vypravej.pametnaroda.cz

FOTOGRAFICKÝ BRAINSTORMING

popisy fotografií

Michal Demjan

pametnaroda.cz/cs/demjan-michal-1921

Četař v. v. Michal Demjan se narodil 19. 11. 1921 v obci Vyšný Verecký na Podkarpatské Rusi. Rodiče se věnovali zemědělství a v tehdy málo rozvinuté části Československa se nemohl Michal Demjan ničím vyučit. Vychodil tak sedm tříd obecné školy a poté začal pracovat v zemědělství. Po obsazení Podkarpatské Rusi Maďarskem v březnu 1939 byl nucen vstoupit do maďarské polovojenské organizace Levente. Nově nastolený režim se mu však nelíbil, a tak s kamarády dne 31. 3. 1940 odešel do Sovětského svazu za lepším životem. Zde se jich však ujala pohraniční stráž, internovala je ve Skolje, následovalo věznění ve Stryji, ve Vinnici, kde byl odsouzen na tři roky za ilegální překročení hranic, v Oděse a v Dněpropetrovsku. Nakonec skončil v sovětském gulagu na Sibiři u města Ivdel'. Propuštěn byl až v listopadu 1942, kdy se rozhodl vstoupit do tvořících se československých vojenských jednotek. Dne 9. 1. 1943 se dostal do Buzuluk, prodělal však pouze krátký výcvik a byl zařazen jako pomocník lehkého kulometu do 2. roty 1. československého samostatného polního praporu na obranu Sokolova. Na řece Mža byl dne 9. 3. 1943 zraněn střelou do obličeje a utrpěl průstřel pravé ruky. Léčen byl nejprve v polní nemocnici a poté byl transportován do nemocnice v Kupjansku a Mičurinsku. Po vyléčení nastoupil do náhradního sovětského pluku a ani na přimluvu mu nebyl umožněn odjezd k československým jednotkám. Byl tak zařazen do Rudé armády, prodělal ženijní výcvik a v roce 1944 se účastnil kurské ofenzivy jako pomocník těžkého kulometu. Zde byl 24. 12. 1943 také zraněn - střepinou do krku a do levé nohy. Léčen byl v Gorkovské oblasti. Poté se opět dostal do náhradního sovětského pluku, odkud byl odeslán do Rovna. Zde se přihlásil do 1. československého armádního sboru, ovšem vojáci již ve městě nebyli, a tak putoval do náhradního československého pluku v rumunské Sadaguře, kde byl zařazen do minometné roty 1. brigády, se kterou se účastnil karpatsko-dukelské operace. Po ní však onemocněl se žaludkem a opět putoval do nemocnice v Humenném na vyléčení. Poté se dostal do náhradního československého pluku v Popradu a následně byl převelen do strážní roty bránící sanatorium ve Vyšných Hágách proti Hlinkově gardě. Po ukončení válečných operací byl ještě dne 15. 8. 1945 přesunut do Ústí nad Labem, kde hlídal odcházející sudetské Němce. V roce 1945 přijal službu ve strážním oddílu UNRRY, se kterým byl v Německu, Francii i Itálii až do roku 1947, kdy demobilizoval. Poté se přihlásil jako dozorce a působil ve Valticích, na okresním soudu v Mikulově a na Pankráci až do roku 1949, kdy byl z pozice dozorce propuštěn. Našel si práci jako dělník a tiskař v pražské Pergamence, kde setrval až do důchodu v roce 1976. Michal Demjan zemřel 29. května roku 2019.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

vypravej.pametnaroda.cz

